

РЕЦЕНЗИЯ

ПО КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ“
ПО НАУЧНА ОБЛАСТ 2. ХУМАНИТАРНИ НАУКИ, ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ

2.1. ФИЛОЛОГИЯ (БЪЛГАРСКИ ЕЗИК - МОРФОЛОГИЯ),

ОБЯВЕН В ДВ бр. 64/30.07.2024 г.

Кандидат: гл. ас. д-р Ласка Ангелова Ласкова
Автор на рецензията: доц. д-р Марина Георгиева Джонова
Катедра по български език
Факултет по славянски филологии, СУ
член на научното жури, утвърдено от Ректора на СУ „Св.
Климент Охридски“ със заповед № РД-38-586/24.09.2024 г.

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ И БИОГРАФИЧНИ ДАННИ

Конкурсът за заемане на академична длъжност „доцент“ по научна област 2. Хуманитарни науки, ПН 2.1. Филология, специалност „Български език“ (Морфология) е обявен в „Държавен вестник“, бр. 64 от 30.07.2024 г. Документи за участие в конкурса е подал един кандидат – гл. ас. д-р Ласка Ангелова Ласкова. Тя е завършила специалността „Българска филология“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ като бакалавър (2002 г.). През следващата година се дипломира като магистър в МП „Лингвистика“ във ФСлФ на СУ „Св. Климент Охридски“. През 2010 г. защитава докторска дисертация на тема „Употреба на времената в сложни съставни изречения с ментални предикати (предикати за перцепция)“ с научен ръководител проф. Р. Ницолова. От 2010 г. след издържан конкурс Ласка Ласкова става щатен преподавател в Катедрата по български език на Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски“. В периода 2012 – 2018 г. е лектор по български език, литература и култура в Болонския университет, Кампус Форли, във Факултета по писмен и устен превод. Представените данни за образованието и трудовия стаж на кандидата показват, че Л. Ласкова отговаря на условията за заемане на

академичната длъжност доцент. Документите по конкурса съответстват на всички нормативни изисквания и доказват основателността и необходимостта на процедурата.

2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА И НАУЧНОПРИЛОЖНАТА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

За участие в конкурса за академичната длъжност „доцент“ Л. Ласкова е представила 22 публикации, вкл. монографията „Предложните изрази в българския език. Деадвербиални комитативни предложни изрази“ (2024) и публикувана докторска дисертация „Времето в изречения с ментални предикати. Предикати за перцепция“. Изследванията на кандидата върху предлозите и предложните изрази са представени в хабилитационния труд, както и в пет отделни публикации. Нейните наблюдения върху морфологичните особености на съвременния български език са представени на редица национални и международни научни форуми. След защитата на дисертационния си труд Л. Ласкова е участвала в 4 изследователски проекта.

Най-същественят принос от нейната научноизследователска дейност е монографията „Предложните изрази в българския език. Деадвербиални комитативни предложни изрази“. Обект на изследването са предложните изрази в българския език. Ласка Ласкова си поставя две основни цели - да изследва параметрите на лексикализацията, в резултат от която в съвременния български определени последователности от пълнозначни думи и първични прости предлози поемат функцията на предлози, и да предложи детайлно синтактико-семантично описание на групата на деадвербиалните комитативни класификационни предложни изрази. Предимство на изследването е работата с корпусни данни.

Изследването е приносно в теоретичен план, тъй като за пръв път в българското езикознание се предлага цялостно описание на инвентара, вариативността и степента на лексикализация при предложните изрази. В същото време изследването има и своето практическо приложение, например в корпусната лингвистика и в машинния превод. При представянето на предложните изрази в българския език Л. Ласкова включва различни теоретични подходи – както чисто морфологични, така и статистически и синтактични. Представени са и възможностите за приложение на логиката в направените анализи. Това надхвърля първоначалните очаквания за морфологично описание на предложните изрази.

В първа глава на хабилитационния труд се прави преглед на изследванията сложните предлози в българските граматика, в многотомния Речник на български език, както и в БулНет, като целта е да се представи обемът на изследвания материал, да се поставят възможните въпроси, които следва да разреши хабилитационният труд.

Във втора глава се представят подробно различните подходи при избора на главен и подчинен член в рамките на предложния израз. Подчинителните отношения са разгледани от традиционна гледна точка, както и според формалните граматика. Представени са понятията синтактична конотация и синтактична акомодация като основни при описанието на отношенията на предлозите с останалите части на изречението. Тази глава е основополагаща в теоретичен план за избора при анализите на емпиричния материал подход.

Бих искала да обърна внимание на представянето на семантичните роли в трета глава на изследването. В българската лингвистика успешно са прилагани различни теоретични подходи в областта на падежната граматика. Тук Ласка Ласкова е обвързала теорията за семантичните роли с възможностите на предложните изрази да въвеждат аргументи с определена семантична роля. Съпоставен е подходът на Ван Валин и ЛаПола (1997) с приложените във ФреймНет по-детайлни семантични роли. Тук имам няколко коментара. Според мен е трудно дадени семантични роли да се определят като „стандартни“, тъй като в тази област има няколко школи и за всяка от тях може да се говори за стандартни роли. По отношението на приписването на повече от една семантична роля на даден аргумент също е необходимо уточняване. При Ван Валин и ЛаПола по-скоро не се описват такива случаи, това е характерно за теорията на Джакендоф, при който има няколко реда семантични роли. Във връзка със семантичната роля инструмент е посочено, че тя е идентична със средство. Тук бих препоръчала прилагането на някои синтактични тестове, като възможността приписването на двете роли на отделни аргументи в рамките на едно изречение (*Боята (средство) се нанася с четка (инструмент)*). Тестовете по-скоро не подкрепят идентичността на двете роли. Приносни в тази част са тестовете за определяне на степента, в която е лексикализиран предлога, покрепени с изчерпателен емпиричен материал. Съгласна съм с идеята за континуум (стр. 126) с различни степени на лексикализиране на предлога.

В четвъртата глава на монографията са направени изводи за структурното моделиране на предложните изрази, като са направени изводи и за честотата на срещане на дадените модели в различни типове текстове.

В пета глава се представят класификационните предложни изрази. Струва ми се, че за пръв път се прави подобно детайлно описание на класификационните предложни изрази в българския език. Бих препоръчала частта за маркерите на външния топик да се допълни с изследванията по въпроса, представени от Кръпова и Чинкуе.

В шеста глава на хабилитационния труд се прави детайлно описание на една от групите предложни изрази – деадвербиалните комитативни предложни изрази. Изчерпателното описание на вариантите на всеки предложен израз, структурата и произхода му, синтактичните и семантичните специфики, синонимния ред, илюстративния материал представя много добре структуриран и последователен модел за описание на предложните изрази. Приносни са изводите за синтактичните групи, с които предложният израз може да се свързва – вляво (т.е. какви фрази допускат разглеждания предложен израз като подчинена част) и вдясно (т.е. типа на комитативната фраза).

Обобщенията, включени в четирите приложения към изследването, имат значим теоретичен и приложен принос. Приложенията включват списъци на предложните изрази, представени в научните изследвания; данни за честотата на срещане на отделните предложни изрази; описание на морфологичната вариативност при предложните изрази; описание на трансформациите в р N р.

В заключение бих искала да посоча, че представената монография има съществен принос както за изследването на българския език по отношение на десубстантивните, деадвербиалните и девербативните предложни изрази, така и с описанието на подходите и тестовете за определяне на степента на лексикализация на даден предложен израз. Богатият емпиричен материал може да послужи за основа на бъдещи изследвания.

3. ОЦЕНКА НА ПЕДАГОГИЧЕСКАТА ПОДГОТОВКА И ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

В своята практика като преподавател Л. Ласкова е водила семинарни занятия по морфология и съвременен български език във Факултета по славянски филологии на СУ

„Св. Климент Охридски“, както и лекции по български език като чужд в рамките на лектората по български език, литература и култура в Болонския университет. Водила е курс по логика и по формална семантика като избираеми дисциплини за бакалаври във Факултета по славянски филологии. Това е доказателство за нейния опит в областта на преподаването на български език. В работата си като преподавател Л. Ласкова прилага съвременните методи на интерактивно обучение, използва електронни ресурси, подготвя електронни ресурси за курсовете, в които води лекции или упражнения.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Ласка Ласкова е компетентен специалист с трайни интереси и реални постижения в областта на академичното филологическо образование. Нейните изследвания са значими, необходими и полезни за академичната общност и имат приносен характер за съвременното филологическо обучение. Научните публикации на кандидатката и академичната ѝ ангажираност я представят като завършен учен и мотивиран преподавател. Справката за националните минимални изисквания за „доцент“ ми дават основание убедено да подкрепя избора на Ласка Ласкова в конкурса за доцент и смятам, че представените материали отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за прилагането му и на Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“. Въз основа на представените научни трудове с доказани научноприложни и приложни приноси и на цялостната оценка за преподавателската работа подкрепям избора на Ласка Ласкова и убедено препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури да гласуват ЗА това тя да бъде избрана на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 2.1. Филология (Български език - Морфология).

9.12.2024 г.

Автор на рецензията:

доц. д-р Марина Джонова